

Українська література 10 клас

Вчитель Білоус Леся

05/18/2024

Вивчити лекцію « Русалка Дністрова » (лекція додається) , принести лектури для підпису.

"Русалка Дністровая" - перший західноукраїнський альманах, виданий у Будапешті в 1837 році, підготовлений діячами літературного гуртка "Руська трійця" – Маркіяном Шашкевичем, Яковом Головацьким та Іваном Вагилевичем. Альманах "Русалка Дністровая" вийшов замість впорядкованої у 1834 році, але забороненої віденською цензурою (на підставі думки церковної влади у Львові) збірки "Зоря". Книга та її видавці зазнали переслідувань місцевих церковних і світських властей. Із 1000 надрукованих примірників "Русалки Дністрової", 800 конфіскувала львівська поліція, а решта розійшлася між людьми. В "Русалці Дністровій" друкувалися матеріали з історії України, які відображають національно-визвольні прагнення українського народу, твори відродженої літератури, мовознавчі, історичні та етнографічні праці діячів українського відродження. Важливим є і те, що в альманасі застосовано фонетичний правопис, вперше використана не церковно-слов'янська суміш, а жива народна українська мова. "Русалці Дністровій" належить вагома роль в історії культурного відродження західноукраїнських земель. Вона підтвердила, що народна пісня, легенда і звичаї становлять першоджерело національного самопізнання.

АЛЬМАНАХ «РУСАЛКА ДНІСТРОВАЯ» СКЛАДАЄТЬСЯ ІЗ ЧОТИРЬОХ РОЗДІЛІВ:
«ПІСНІ НАРОДНІ», «СКЛАДАННЯ», «ПЕРЕВОДИ», «СТАРИНА».
ПЕРШИЙ РОЗДІЛ «ПІСНІ НАРОДНІ»

Як редактор альманаху «Русалка Дністровая» Шашкевич дуже ретельно з багатющої колекції записів фольклору вибрав 50 пісень, які, на його погляд, найповніше розкривають мужню і поетичну душу його народу. Серед дібраного репертуару переважають історично-побутові твори, центральною дійовою особою яких є козак. Зокрема було опубліковано таку знамениту пісню як «Ой Морозе, Морозине, преславний козаче» (запис Я.Головацького). Було вперше оприлюднено і пісню «Гей, попід гай зелененький ходить Довбуш молоденький».

У розділі «СКЛАДАННЯ» було поміщено десять художніх творів засновників гуртка. Сім належать М.Шашкевичу: «Згадка», «Погоня», «Розпука», «Веснівка», «Туга за милою», «Сумрак вечірній», новела «Олена». Я.Головацький опублікував поезію «Два віночки», І.Вагилевич — балади «Мадей», «Жулин і Калина». Саме ці твори заклали основи нової

української літератури в Західній Україні, їм судилося започаткувати естетичну стратегію в розвитку письменства з орієнтацією на народ як носія духовності. Це були самобутні твори, пройняті романтичними ідеалами, народністю та гуманізмом.

Надзвичайно важливим у цьому аспекті був РОЗДІЛ «ПЕРЕВОДИ» — переклади М.Шашкевичем та Я.Головацьким сербських народних пісень. Шашкевич подав і уривки свого перекладу «Короледвірського рукопису» із чеської мови.

РОЗДІЛ «СТАРИНА» також відповідав романтичним поглядам М.Шашкевича та його побратимів, які минуле, історію України трактували як вік героїзму й волелюбності, як неоціненне джерело для наслідування сучасниками.

Отже, альманах «Русалка Дністровая» став, за словами академіка Олександра Білецького, «документом великого суспільного й історико-літературного значення», був першою сміливою заявкою західних українців «про своє існування, про свою національну гідність. Ця скромна книжка — подвиг, про який не забуває український народ».